

A TEMPLOMOK NÉPIES NEVEI

A nép nem patrónusairól nevezi el templomait, hanem kedvesen becézi, mint családját és falusfeleit. A templom számára a mindennapi életben is eligazítást jelent. Tájékoztatásra pl. nem a világtájakat mondja, hanem a kedvelt szentegyházak neveit. „A Hegyesegyház irányából jött a zivatar” – mondja, amikor a nehéz időt emlegeti. A templom elnevezésében pedig az épület legszembeszökőbb jegyeit emeli ki. Ezért a megmaradt templomnevek történelmi emléket őriznek. Leírják, hogy hol épült, milyen az alakja, színe, sőt néhol még a stílusára is rámutatnak, mint kerekgyháza esetében.

Megállapításunkat érdekes példákkal is illusztrálhatjuk.

A környezetéről nevezték el Orosházától délnyugatra a Sóstó mellett épült Sóstóegyházát (1466); Pusztaföldvár mellett a szilfák közt épült templomot jelenti Szilasegyháza (1456); szikes, vízállásos helyre épült Székegyház (1450); az alakjáról kapta a nevét Németszentpéter mellett az Aranka és Maros közén fekvő Kerekgyháza, amelyet már a pápai tizedjegyzék is *ecclesia rotunda*nak nevez. A kerekgyházak egyébként királyi kápolnák voltak s a XIII. századig falusi templomoknak is használták. Rendeltetésüket a várkápolnák vették át. Előcsarnokáról kapta a nevét Pitvarosegyház (1470, ma evangélikus templom). Donáttornyát, Szentestől keletre, egy Donát nevezetű birtokos építette (1477), amikor a torony ezen a vidéken még ritkaság számba ment. A Hódmezővásárhelyhez tartozó Tornya (1446) neve szintén a fenti jelenséggel magyarázható. A Tiszahegyestől keletre fekvő Sekrestyésegyházának (1456), Hegyesegyházának (1339) a neve is könnyen érthető. Mezőhegyestől keletre lévő Tompaegyházát (1427, ma puszta) apszisáról nevezték el. Nagylak melletti Derekegyházának (1424) ma egy dűlő neve őrzi emlékét.

Szép festése adta nevét Nagyiratosnak (1446). Száz nevezetes képéről nevezték el a Deszk és Kübekháza között fekvő, s Francesco Grisellini 1776-os térképén is szereplő Százegyházát (1256). A Kanizsa melletti Fejéregyháza (1333), az Egerestől nyugatra, a Maros bal partján fekvő Veregyháza nevéhez nem kell különösebb magyarázatot fűzni.